

"....Karel Čapek by z Tebe měl radost."

Karel Čapek : Lidové noviny 30.12.1934
Cyril Höschl : Lidové noviny 13. 1.1996

Zrušit tarify: Ano, ale...

Cyril Höschl

V jedné z pražských nemocnic pracuje skvělá a obětavá lékařka. Manažeri to vědí. Zařídili, aby si mohla po pracovní době svou polosoukromou činností ve státní nemocnici navýšit plat na 20 - 25 tisíc. Když přišel čas odborářského nadšení, vztyčila paní doktorka hrdě sličnou bradu, líce jí zaplály a přidala se k hlučným. Na soukromé šéfovo „proč?“ namítla, že ten plat je sice docela slušný, ale není to „žádná jistota“. Onen šéf si dodnes láme hlavu tím, co to je „jistota“: je to snad nějaká záruka platu bez ohledu na výkon? Nebo doživotní příslib podpory, nezávislé na obsahu pracovní doby? Ti, kteří si v té nemocnici svou pílí navýšili plat i na třicet, padesát tisíc měsíčně, fandili odborářům mlčky. Zlosti většinou překvapivě nepodlehli ti největší chudáci: lékaři po promoci.

Když před rokem padaly ministru Rubášovi požadavky na řešení jeden za druhým, zdála se fronta odporu jednotná: chce to smluvní platy, navýšit hod, zainteresovat pacienta a přidat

peněz do systému. Všichni do jednoho zamlčeli zásadní věc: aby se zdravotnictví mohlo jakkoli oživit, musí se zavřít několik nemocnic (bez úvah o tom, jak tam kdy komu pomohli a jak je pan primář hodný a má blízko do penze), propustit stovky lékařů a nechat bohaté postavit konkurenční vzor na zelené louce. To je politicky tak nepopulární, že to nikdo nedokáže: pravice z předvolební taktiky a levice z principu. Proto se také se zdravotnictvím v dohledné době nic nestane, buď jak buď.

Ministr Stráský to tuší a snaží se naplno: přikázal pojišťovněm zvýšit hodnotu bodu. (Téměř zoufalý čin! Je to, jako kdyby mi rozkázal, abych se nadzdvihl taháním za tkaničky u vlastních bot.) Urychluje „bodník“. Chce zrušit tarify. Komora volá po přidání do systému. Ze by vývoj příznivým směrem? Chyba lávky. Odboráři jsou proti.

Nejdříve se namítalo, že základní mzda lékařů je oproti pohyblivé složce malá jak nikde. A teď, když se navrhuje to setřít, vzniká odpor. Po televizní debatě odborářka vyslovila hlavní obavu, že zrušení tarifů (smluvní platy) umožní ředitelům, aby nadržovali svým kamarádům. Má to logiku. Zařízení složená z kamarádů ředitele by určitě fungovala lépe než kolosy namíchané z několika sna-

živců, jednoho hlupáka, masy lívanců a dvaceti nakyslých, nepřejících, zamindrákovaných, zlých, upjatých škarohlídů bez špetky humoru, stačí se podívat na ksicht. Virtuální televizní realita tedy ukázala, že „zdravotníci“ jsou proti, neboť jsou proti odboráři. A ti jsou proti proč?

Konkrétní nespokojení lékaři budou muset stávkovat proti konkrétním ředitelům

Především proto, že škarohlídům nejde o pokrok, ale o negaci za každou cenu. Uzdravením zdravotnictví ztratili by raison d'etre. Hrají onu známou berneovskou hru „Ano, ale“. Ona: „Ta polévka je málo slaná.“ On: „Tak si ji přisol.“ „Ano, ale já mám mokré ruce.“ „Tak já ti ji přisolím.“ „Ano, ale raději ne, zase bys to přehnal, je to nezdravé.“ „Tak ji tedy nepřisoluj.“ „Ano, ale to se nedá jíst.“ „No tak to nejez!“ „Ano, ale to bych měla hlad,“ a tak dále až do bezvědo-

mi. Kdo byl kakabusem tady, zůstal jím i v emigraci. Povaha nezáleží na přízni vnějších vlivů.

Horší je další důvod, proč jsou proti: vycházejí implicitě z předpokladu, že management to myslí špatně, zlovolně upírá pracujícím jakási práva a nechce, aby se měli dobře. Naopak, oni to myslí dobře a jsou jediní, kdo to myslí dobře. V boji proti managementu vidí boj dobra se zlem. My hodní pracující se musíme bránit před zlými manažery, kteří nás chtějí přivést na mizinu, o Kočárníkovi nemluvě. Placeni máme být za to, co jsme vystudovali, ne za to, jaká je po nás poptávka.

Svým opatřením vláda přenesla ve zdravotnictví mnoho ekonomických toků na nižší úroveň. Smluvní platy znamenají, že konkrétní nespokojení lékaři budou muset stávkovat proti konkrétním ředitelům s konkrétními požadavky, neboť jiní budou spokojeni. Žádná rozmlžená stávka nestávka, proti neproti, na adresu ba až premiéra a konec s hodným panem prezidentem! Takovou změnu odboráři nechtěli dopustit. Nejsou to žádní stříbrní rytíři. Bojí se fair play. Chtěli si zachovat tarify, na kterých pomalu už jedině bylo lze vládu nacytat. Soudruzi musí mít možnost každý nepolitický problém ve vhodnou chvíli zpolitizovat. Musí hrát svou věčnou píseň „ano, ale“.

C. Höschl (1949)

Lékař (psychiatr)
a vysokoškolský pedagog.
V letech 1985-1986 přednášel
v Kanadě a USA. Nyní ředitel
Psychiatrického centra Praha
a děkan 3. lékařské fakulty UK.
Člen ediční rady LN.

O ALELIDECH

Alelidé, to je takový zvláštní druh lidí, kteří ke všemu, s čím se setkají, mají nějaké „ale“, nějakou svou výhradu. Jejich řeč není „ano ano“ ani „ne ne“, nýbrž „ano, ale“ nebo „ne, ale“.

Kdybyste jim řekli, že dvakrát dvě jsou čtyři, odpovědí vám na to pohotově a s jakousi převahou: „Ano, ale dvakrát tři, pane, je šest.“ Načež od vás odejdou s uspokojením, že se nedali a že to vaše tvrzení uvedli, jak se říká, na správnou míru. Kdybyste si oddychli, že už se, chválabohu, trochu dlouží den, namítnou něco na způsob: „Ano, ale

tím se jistě hospodářská mizérie nezlepší.“ Kdybyste se z nějakých naléhavých důvodů pohoršili, že Petr je zloděj a huncút, odpovědí: „Ano, ale tamhle Capl není o mnoho lepší.“ A tak dále.

Jak známo z mluvnice, ale je spojka odporovací. Alelidé nic nevyvracejí ani nepopírají, nýbrž jenom odporují, kladou všemu jakýsi odpor; jsou to od národy špatní vodiči, ve kterých se ztrácí sdělovaná energie. Nepopírají, že dvakrát dvě jsou čtyři; dají jenom najevo, že na tom tak mnoho nezáleží, že si tu čtyřku můžete dát za klobouk a že jsou na světě důležitější fakta, například to, že dvakrát tři je šest. Kdybyste před nimi vytáhli z vody tonoucí dítě, neřeknou vám, že jste to neměl dělat; spíš se vyjádří asi v ten smysl, že vaše jednání bylo sice správné, ale že na lodi

Prinzipessa Mafalda utonulo tři sta nebo kolik osob a ty že nikdo z vody nevytáhl. Můžete pomoci chudému, ale tím se ještě, holenku, nerozřeší sociální problém. Zkrátka nemůžete udělat nic, ani vyslovit nic, aby se na to nedalo pověsit nějaké ale. Od toho tu jsou alelidé; oni vždycky mají víc rozumu, vždycky si vzpomenou na něco, co není obsaženo a splněno v dané situaci a co tedy lze káravě vytknout jako nedostatek, neúplnost a špatné řešení.

Být alečlověkem má své výhody:

1. Vědomí intelektuální převahy, s níž opravujeme a „odkazujeme do náležitých mezí“ činy i poznatky svých bližních.

2. Přiznivou možnost nic nedělat, nýbrž obírat se jenom zaujímáním svého stanoviska, vytyčit své výhrady a tím

jaksi uplatnit své já.

3. Konečně hluboké uspokojení z toho, že takto můžeme nejúspěšněji otravovat druhé lidi.

Toto zásadní „ale“ je povětšinou nemocí intelektuálskou. Prostý člověk má spíš co dělat s věcmi než se stanovisky k nim; nesnaží se odlišit své já od druhých nějakými výhradami nebo zdůrazňováním svého zvláštního hlediska.

Proto to intelektuálové prohrávají, jakmile jde o věci obecné; pro samé výhrady přestávají být schopni prostého, rozhodného ano nebo ne. Všechny pravdy, kterých by mohli potřebovat, jsou pro ně ověšeny samými „ale“, která je omezují. Proto se ve veřejném životě tak často ztrácejí pravdy a jsou nahrazovány něčím neskonale primitivnějším; totiž hesly.

Alelidé prohrají všechno, čeho se dotknou; zůstane jim jenom jejich „ale“. Chraň nás pánbůh od alelidí!